

Der er endnu et Punkt, som jeg skal tillade mig at berøre. Jeg beder det ærede Thing undskyldte, at jeg kommer ind derpaa, men det er et Punkt, der i min Tanke er af ikke lidet Betydning, og som ogsaa afgiver et Beviis for, hvormegent vort Skolevæsen trænger til at komme til at staae paa en ganske anden Fod end den, hvorpaa det nu staaer. Der er i dette Foraar her i Ningsbagen vedtaget en lille Lov, som har faaet Stabsrættelse under 16de Februar, om Afsoning af Bøder udenfor criminelle Sager. Denne Sag, ved hvis Behandling jeg ikke har været tilstede, har imidlertid haat en Conseqvents, som man vistnok kunde fristes til at troe, der ikke er blevet tænkt paa dengang, da Loven blev behandlet. Det er den høist forunderlige og vistnok tillige ligesaa uheldige Følge, at Afstæffelsen af Inddrivningen af Bøder ved Tvang og Execution og Erstatningen deraf ved Afsoning med Fængsel eller Bånd og Brød medføre, at Skolemulcter paa 3, 6, 9 Skilling skulle affones med Fængsel, naar de af de Paagældende ikke erholdes ved Indkrævningen. Enhver, der er bekendt med Forholdene paa Landet, veed, hvilke — jeg havde nær sagt uforstandige — Conseqventer dette bringer tilveie for Communen og Sogneforstanderskabet. Den nærmeste Følge deraf turde jo være, at Sogneforstanderskabet — hvad jeg næsten vilde holde for det Fornuftigste, naar det kunde det — vilde lade være at mulctere, men her maae vi huske paa, at det er en ligefrem Pligt for det at skulle mulctere. Hidtil havde man den Udvæi, naar Mulcten ikke erlagdes, at faae den indbreven ved Execution hos dem, der kunde betale, eller at faae den estergiven, fordi den var uoverkommelig for Bedkommende. Nu vil naturligviis det Sidste ikke kunne lade sig gjøre; det maa ligefrem i saadanne Tilfælde gjøres Indstilling om, at Bedkommende skal i Fængsel; thi der er ikke Grund til at estergive en Mand en Straf, som han er istand til at præstere; sættes i Fængsel kan Enhver, hvad enten han er rig eller fattig, hvad enten han kan betale eller ei. Dette medfører under den nuværende Tilstand det uheldige Forhold, at Sognepræsten skal være den, der skal paapege de enkelte Menighedsmedlemmer, som gjøre sig skyldige i en

saadan Forseelse, at de paa Grund deraf skulle sættes i Fængsel, og det for en Forseelse af en saa ringe Bestaaffenhed, at det sandelig er — ja, jeg tør bruge det samme Ord, som det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, brugte — fuldstændig latterligt. Jeg troer, at Thinget vil være enig i, at dette er et flaaende Exempel paa, i hvor høi en Grad vort Skolevæsen trænger til en Omorganisati- on i flere væsentlige Henseender, og at her er et Punkt, som det virkelig ikke er umuligt at gjøre Forandringer i. Nu vil man maastee svare hertil: ja, men Herre Gud, saa estergiv Mulcten. Ja, men det maa Sogneforstanderskabet ikke; det skal inddrive Mulcten, eller lade Bedkommende gaae i Fængsel; det kan kun estergive Mulcten, naar det exholder Tillidelse dertil af Amtsstoleirectionen, og dette vil efter Bestaaffenheden af Sagen medføre en uforholdsmæssig stor og vidtløstlig Correspondance. Der er ganske vist derfor al Grund til at see at faae dette Forhold ordnet paa en hensigtsmæssig Maade. Jeg beder forøvrigt undskyldt, at jeg har benyttet denne Leilighed til at bringe denne Sag frem; men det er forekommet mig, at den er af en saa uheldig Bestaaffenhed, at jeg har troet det ønskeligt at faae den paa Dm tale allerede nu, og at Forhandlingerne her angaaende Skolevæsenet maatte kunne føre dertil. Hvad nu selve Lovforslaget angaaer, skal jeg tillade mig at berøre nogle enkelte Punkter. § 1 gaaer ud paa, at Sognepræsterne paa Landet skulle for Fremtiden være valgbara til ethvert Sogneforstanderskab i deres Pastorat. En af de sidste Talere i Gaardsmødet (Rosenørn) foreslog, om det ikke vilde være heldigt at indsette en Bestemmelse om, at Sognepræsten kunde, naar han ønskede det, fritages for at være Medlem af Sogneforstanderskabet. Jeg skal tillade mig at gjøre opmærksom paa, at en saadan Bestemmelse her vilde have en større Indflydelse, end den vil have ved det igaar behandlede Lovudkast. Mening er, som det vil sees ved at gjenlemlæse Motiverne til Paragraphen, ikke den, at Sognepræsten ikke skulde kunne vælges til Sogneforstanderskabet i den Commune, i hvilken han ikke boer, men Meningen er, at han skal kunne være Medlem af to eller tre Sogneforstanderskaber.